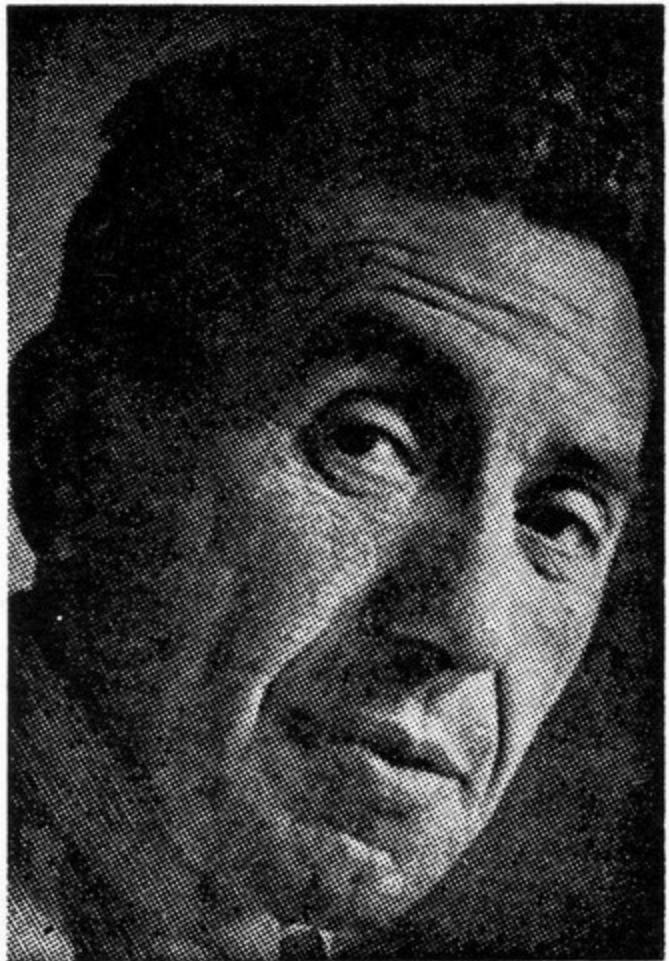

ג. טיגר — דרכו וחייו

נתן טיגר נולד בשנת 1901 בפרום תקופת חדשה של יהדות חילונית — אותה תקופת סער ודחף, שזועעה ומוטטה את סדר-ה חיים הקפוא של המוני העם וננתנה דחיפה עצומה לחיפוש דרכים חדשות, צורת חיים ותוכן חדשים. בן למשפחה אדומה ושומרת מסורת, אשר נבעו בה בKİיעים של הזמן החדש. אחיו הבכור

משה-חאים כבר נמצא בשורות המחנה הלוחם לעולם צודק יותר וגם למען תרבות יהודית חילונית-מודרנית. אין ספק שהשפייע לא במעט על התנערותו והתקרכותו של נתן שהיה באותה הימים תלמיד ישיבה, לומד תורה.

קוטנה, עיר מולדתו, גם היא עברה בצורה קדרתנית את תהליך שידוד ערכיון, היישן נדחף ע"י החדש, מתחיל ומחrif הקיטוב הסוציאלי. בין יתר המפלגות שהתארגנו בעיר, התבבלטו באופן מיוחד התנועה הציונית, הסוציאליסטית, מפלגת פועלי-ציון ובראשה איש השכל הבלתי-רגיל, איש הלהט והמסירות — ג. טיגר. במשך זמן קצר יחסית הוא הצליח לרכז סביב דגל המפלגה את רוב הנעור והאינטלקטואלית של העיר. בלבושת

קולעת המבירה את הבעייה, המוחצת את היריב, המגבירה את האמונה בקרב חסידי הציונות והמעוררת ספקות ויחסים בקרב הציבור הבלתי מוגדר ואף במחנה המתנגדים.

ג. טיגר התייחס לויכוח כאלו נסק שיש לשכללו, להחדרו מדי פעם, להשחיזו, כדי להשתמש בו ביעילות ולכוונו למקום התורפה של המתנגד. חדור אמונה בזכות הדרכ שلنנו, מצויד בעיקרי תורה הסוציאליזם והציונות-הסוציאליסטית, בז'יבית בשאלות האקטואליות בחיה המוני-העם, מכיר את הפסיכולוגיה של השכבות השונות בעם — היה טיגר משנש את מתנייו וזונק לזרת הקרב בכל הטמפרמנט הסוער שלו. הוא היה בין הנואמים המבוקשים ביותר, בעיקר במלחמה בחריות; הוא ידע להתמודד עם טוביה הנואמים של המפלגות היריבות; הופעתו באסיפות הייתה מעוררת תמיד עניין, מתייחות, במחנה היריב, הגברת הבטחון בקרב חברי המפלגה שהיו מכריזים: «דער טיגער איז געקומען», קלומר «הזהר — בא הנמר!»

“בעסער אָ פּוַיְעָר אָ רַעֲקַצְיָאנְגָעָר, אִידְעָר אָ פֿרִיקָאֶזְטְּשִׁיקָ אָ רַעֲוָאֶלְוָצְיָאנְגָעָר” — קלומר, עדיף אייכר בארץ-ישראל, גם כשהAINO מהפכן, על פנוי זבן בגולה המתימר להיות מהפכן. אימרת-כונף זו של טיגר הייתה חושפת בפני השומע את כל האנומליות במבנה הסוציאלי שלנו בגולה ומליטה את המצב הנלעג של ה„בונד“ והקומוניזם היהודי, המדברים בשם הפרולטריוון היהודי, בשם המהפכנים ומאשימים את המחנה הציוני-סוציאליסטי בפועל ריאקציונית בארץ-ישראל.

*

ג. טיגר היה גם בין ראשיו הדברים והמסבירים שבפני המחנה. הייתה זאת תקופה של גיבוש-דרעוני והתארגנות מפלגתית, המפלגה בתוך התנועה הציונית, ביחס לצוינות הבעל-ביתית של פלוגים וஐוחדים בגולה ובא"י, של הנחת יסודות למדייניות ולזרמים בתוך המחנה של א"י העובדת; קביעת דרכי המפלגה בעבודת-הווה; בעירות בקהילות, בבניין בית-הספר, בשאלת השפות, בנקיטת עמדה לגביו בעיות היסוד, והבעיות האקטואליות בתוך תנועת הפועלים והסוציאליזם העולמי ולגביו המתחולל במדינת פולין בימים ההם.

ג. טיגר היה בר-פלוגתא חריף בכמה בעיות. הוא היה איש עקרונות. לא סבל טשטוש מושגים. היה מקפיד על דיוק הניסוח בטענו, כי המקל במצעים ובניסיוחים המקובלים בתנוועתנו ובחנוועת הפעלים בעולם — עלול לסתות מהדרך. ואם כי עתים שגה בהערכתיו וBeganתו לביעות שונות, הרי שהרגשת תמיד בדבריו אמת פנימית ומהשבה עצמית מעמיקה ורב היה חלקו לכן, בגיןו
הציגו יעל המפלגה הגולני

עם עליתו ארצה — נדם קולו. אמנם, הוא היה משתתף בכנסים, בועידות; לפרקם התגייס לפעולות שונות, — אך מי שהכיר את טיגר "מהימים ההם", את הטמפרמנט הסוער שלו, את ערותו הצבורית והיקף פעילותו, — הבין כי שוב אין זה אותו איש. איזו עצות וליאות נתלוו לכל מעשו. ואם כי היה בין הבולטים בקרב האקטיבה המפלגתית שעלה מפולין, לא ניכר מוקומו בחימם הצבוריים בארץ. לא ידע הוא ולא ידעו גם האחרים כיצד להשתמש בכשרונותיו, ידיעותיו ויכולתו האינטלקטואלית ונסיוונו האזרחי במצוות החיים בארץ.

—

מתוך שלמות ונאמנות רעיונית היה ג'. טיגר בין המעתים בקרוב ראשי המפלגה בפולין אשר ה策רף לקיבוץ. לא קל היה עליו להסתגל לארח החיים בקיבוץ. סגור בתוך עצמו, מתבודד, לא הצליח גם בקיבוץ למצוא שימוש ליכולתו וליצור הפעולות האזרחיות שrangle אולמ' ביב' ער' לרציוניות הבירורי נטה גוטו באחרני

את רוב שנותיו בארץ הקודש להוראה. היה בעל ידיעות רחבות ומעמיקות במדעי החברה, בהיסטוריה וספרות. שימש מורה בכתיב-ספר תיכוניים ובשנים האחרונות בסמינרים למורים.

המסורתית — קפוטה ארוכה וכובע יהודי — הוא מבקר את העירות בסביבת קופטנה כמו גוסטינין, קרושניביז, קולו וכו' ומרצה שם על נושאים ספרותיים ומדיניים אקטואליים, וגם שם רוכש לו הודות למזגו הסוער, מחשבתו המעמיקה וכח השכנוע, שלו, ידידים וחברים לדרך ולתנוועה.

הנושאים האהובים עליו בשטח הספרות באותה שנים היו: ח. ג. ביאליק, ש. אש ו. לייוויק. ביהود הקדיש את זמנו להסביר יצירותיו האמנויות של בן-עירו הדגול — שלום אש, שהעריצו כאחד@gadolim בספרות העולמית. רבים מהטיפוסים והדמות ביצירותיו של ש. אש היו מוכרים לטיגר — אפשר להגיד — היכרות אישית, שהרי מסביבתו בקופטנה העיר הם צמחו וגדרו.

בראשית שנות העשרים, כאשר הספיק לחנוך קדרים למפלגה והשאיר את המפלגה בעירו בידים נאמנות, עבר לורשה לפעה מרכזית. שם הוא ריכז עם עוד כמה חברי את הפעולה המדינית-מפלגתית, ערך וכתב בעיתונות התגועת בשמו וכמה שמות בדויים כמו נ. טרמן, נ. בן י. מאיר (על שם אביו האדוק יצא'ה מאיר).

*

עם עלייתו ארצה בשנת 1950, נפגשתי אותו אחרי פרידה
מושכת של שתי שנים. ישבנו שעות רבות ואני מסרתי לו
על כל זועות השואה שהזתי אותן מקרוב, והוא שאל אותי תוד
כаб עazor על חברינו וקרוביינו המשותפים שנספו בשואה ועל
אליה שספר עליהם גורלם ונשארו בחיים.

עם מותו של טיגר איבדה התנועה הציונית הסוציאליסטית בן נאמן ולוחם מסור ובלתי נרתע. בכבוד והערכתה אנו מרכיבים את ראשינו לזכרו. בשビルנו, אנשי קוטנה לשעבר, הוא ישר לתמיד סמל האידיאליסט הגדול, לוחם ונושא דגל בגאון למען עולם משוחרר.

ג. מושקוביץ

איש הדיסקוטיקה

ג. טיגר, איש הוגה ומשכיל, נואם מהונן, בעל אינטלייגנציה
וכושר אינטלקטוали, — היה בין הבולטים בקרב פיעלי המנה
הציוני-הסוציאליסטי ומפלגת פועלי-צ'יון צ. ס. בפולין.
יליד קופטנה, בן למשפחה אדוקה מאוד מחסידי גור. חניך
ישיבה בעל מוח חריף הנחשב לעילוי, — נתפס טיגר לרענון
הציוני ושם לאל את תקוות אביו כי נועד להיות רב וגדול
בישראל. לבוש עדין כפotta, כובע יהודי ועטור פאות ארוכות,
הוא מצטרף כעדותו של אחד מבני עירו, לאגודה הנוצרה הציוני
שנוסדה בקופטנה בשנת 1914 בשם "אגודת בני ציון הקטנים" ותוך
זמן קצר נהייה למנהיג הרוחני של הנוצרה בעיר וכן בעיר הסביבה.
פעילותו הציבורית בפולין בשנת 1920—1930, עד עלייתו
לארכ'-ישראל בשנת 1932, רבת גוונים היא, עשירת מעש ורצופה
מאבקים בתנאי עבודה וחימם קשים: מורה ומחנך בבית-ספר
אשר בהשפעת המפלגה (טל-חי, שולקולט), מרצה טיגר בנושאים
אקטואליים וספרותיים; עושה בשליחות המפלגה בשטחים שונים,
מזכיר המפלגה ועורך העתונות שלה. אולם עיקר כוחו של טיגר
בו יכולת הרעיון. הוא היה איש הדיסקוטיקה במובן
הנשלחה והרחבה של המושג.

בימים ההם הייתה הדיסקוטה נשק רב משקל במאבקים
הכבודים. הציבור עיר וקשה למליה שבע"פ ובכתבה. ברחוב
היהודי היה נטוש מאבק עז בין הרעיון הציוני לבין מתנגדיו
הציוניות למיניהם. ביחס החריף המאבק בין המנהה החלוצי,
הציוני-סוציאליסטי מזה ובין ה"בונד" רב ההשפעה והתנוועה
הקומוניסטית שהכתה שורשים עמוקים בקרב הנער היהודי מזה.
לא היו אלה ויכוחים שקטים בחדרי-חדרים, אלא ויכוחים סוערים
ומסוערים באסיפות-עם, במלחמות בחירות, בכינוסים, ברחוב,
בכל עיר ועירה, בכל בית יהודי. והיה משקל רב-ערך למליה

— ב-“אורנים”, בסמינר למורים וганנות בחיפה ובסמינר של צה”ל. היה מקובל כמורה בעל גישה מקורית, עצמאית ורבים נהנו מהרצאותיו. אולם גם בשטח זה לא תמיד מצא סיפוק. נדמה היה לו, כי מידת ההקשבה וכושר הקליטה של השומעים לא נמצאים לעיתים בהתאם למאיצים הגדולים שהוא עושה כדי להעניק ידיעות לתלמידיו.

להלן לעולמו איש עשיר רוח, רב פעלים ותלאות חיים, נאמן תנועת הפועלים ובית הקיבוץ.

א. ברדיץ' בסקי

במחנה אחד

לא נפגשתי מקרוב עם נתן טיגר בהיותו בקוטנה. חיינו כל אחד בעולמו הוא. הוא כוח עולה בחיים המפלגתיים במקום. אני — נתון כولي בחיי תנועת הנוצר החלוצית. אבל יחד עם כולם ידעתني והערכתי את כשרונותו. היה נואם עממי טוב, פוליטן חריף, טריבון. לא פעם בשיחות עם אבי — אשר עמד במרכז הפעילות הציונית בעירה — הערכנו את כשרונותו הגדולים של טיגר.

אחר כך המרייא לפועלות ארצית וקולו היה בין הקולות הפופולריים בערים ובעירות של פולין. בעיקר התמהה טיגר בויכוח עם “הボנד”. והנה, כאשר בעבר שנים פגשתיו בארץ, משנודע לי על חברותו בקיבוץ, שמחתי מכך. בעירה היהודית התוססת כמו קוטנה, היה מקום לכל — לכל הזרמים ולכל הגזונים — אף המנוגדים ביותר. והיינו כאילו כולם גאים על הרב-גוניות הרוחנית בחיי העירה שלנו. אבל, לאחר השואה — אשר העירה כבר איננה ואנחנו כה מעטים — חשובה לאין ערוך השורה הצנואה אבל הראשונה — השורה החלוצית. ומܬוך כך שמחתי שהנו סוף סוף ממש במחנה אחד.

בשיחות מוקטעות אשר היו לי בשנים האחרונות עם טיגר, שמעתי לא מעט אכזבות מהמצב הקיים וגם לא מעט געגועים לקראת תנועת פועלים נאמנה לוחמת סוציאליסטית — כאן בארץנו.

למרות יהוד דרכו של טיגר בחיים — האכזבות האלו והגעגועים האלה אינם נחלת הפרט — אשר הlkד מתנו, הם חלק בלתי נפרד של תקוות דורנו.

ג. ריפתין